

Mátyás Szabolcs Ph.D. r. őrnagy egyetemi adjunktus

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Nyomzásaemleti Tanszék

*matyas.szabolcs@uni-nke.hu***A TELEPÜLÉSSZERKEZET ÉS A BŰNÖZÉS ÖSSZEFÜGGÉSEI A
MAGYAR FŐVÁROS PÉLDÁJÁN¹****kulcsszavak:** bűnözésföldrajz, térszerkezet, településszerkezet, térbeli mobilitás, településfejlesztés**Absztrakt**

A bűnözés szociológiai és földrajzi szempontú vizsgálata, közel százötven évre nyúlik vissza. Már az első kutatások is egyértelmű összefüggést mutattak ki a településszerkezet, valamint az ezzel szoros összefüggésben lévő szociális környezet, illetve a bűnözői magatartás mértéke és minősége között. Jelen tanulmány is ezt kívánja bemutatni és érzékeltetni, hogy a településszerkezet milyen hatással van a főváros egyes városrészeinek, illetve kerületeinek a bűnözési fertőzöttségére. Bemutatásra kerül továbbá, hogy Budapest esetében milyen, a városon belül területileg egymástól egyidejűleg elkülöníthető városfejlődési szakaszok fedezhetők fel, ami az egyes városrészek esetében egymástól gyökeresen eltérő bűncselekményi struktúrát eredményez.

1. Bevezetés

A bűnözés vizsgálata során sajnos a geográfiai tényezők relatíve kis súllyal esnek latba, holott számos esetben a bűnözés alap okai között lehet keresni az egyes társadalomföldrajzi tényezőket, melyre már számos kutatás rávilágított (*Sallai et al. 2016*). A településszerkezet vizsgálata és a bűnözés kapcsán pedig mindenképp meg kell említeni a településfejlesztést (amely a társadalomföldrajz egyik rokontudománya), mint olyan területet, amely érdemben tehetne a bűnözés csökkentése érdekében. Egyik ilyen hazánkban ez idáig a gyakorlatban nem alkalmazott eljárás az építészeti bűnmegelőzés, amely a településfejlesztési politika egyik fontos eszköze lehet a bűnalkalmak csökkentésére.

¹ „A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt keretében működtetett Ludovika Kiemelt Kutatóműhely keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.”

A kutatás során az alábbi kutatási kérdésekre kívántam választ kapni: Milyen kriminalitási különbségek figyelhetők meg az egyes városrészek esetében, s megfigyelhető-e markáns különbség a városfejlődés különböző szakaszaiban lévő területek bűncselekményi struktúrája között. Vagyis, a városfejlődés egyes szakaszai érdemben befolyásolták-e (és jelenleg befolyásolják-e) a bűncselekményi struktúrát?

1. Városszerkezet a fővárosban

1.1. A belváros

A belváros rendszerint egy településnek az a része, amely évszázadokkal (olykor évezredekkel) ezelőtt a legkedvezőbb feltételeket kínálta a letelepedésre. A települések ez a része volt a legjobban védhető (a központi magterület általában városfallal volt körülvéve) és rendszerint a környezetének átlagától kevésbé fenyegették a természeti csapások is (pl. árvíz). Itt találhatóak a legrégebb épületek, s általában itt a legnagyobb a népsűrűség is. Kérdésként merülhet fel, hogy Budapest esetében milyen területeket tekinthetünk belvárosnak? Előljáróban érdemes azt megjegyezni, hogy hivatalos lehatárolása nincs a belvárosnak. Más, ha építészeti, és más, ha történelmi aspektusból vizsgáljuk a kérdést. Egyesek szűkebben értelmezik, mások pedig tágabban a belváros fogalmát. A tágan értelmezett történelmi belváros mintegy 2000 hektár területet foglal el a több mint 52 000 hektár területű városból. Építészeti szempontból az UNESCO Világörökség címmel felruházott területeit tekinthetjük történelmi belvárosnak, amely hat egymástól élesen elkülönülő területegységből tevődik össze (középkori városmag, Lipótváros, Várnegyed és Várszoknya, Gellérthegy – Tabán, Andrassy út és környezete, Városliget) (Pálfy – Benkő 2010). A köznyelv belvárosnak tekinti a Duna pesti oldala felőli területen elterülő Vörösmarty tér – Deák tér – Múzeum körút – Kálvin tér – Fővám tér által határolt terület. Funkcionálisan és építészeti szempontból is belvárosnak tekinthető még az V., VI., VII. kerületek számos területe. Álláspontom szerint a belváros területét nem korlátozhatjuk kizárólag az építészeti vagy a köznyelvi értelemben vett belvárosra. Belvárosi területnek kell tekintenünk a fővárosnak azon részeit is, amelyek valamely alközpontjának a központi részét alkotják. Ilyen értelemben Kőbánya, Újpest stb. központi területei szintén belvárosnak tekinthetők.²

² A várostervezéssel foglalkozó szakemberek is rájöttek arra, hogy a főváros történelmi városközpontja túlsúlyossá vált, ezért a településfejlesztés egyik célja, hogy az alközpontokat tudatosan fejlesszék, a városszerkezetben betöltött erejüket növeljék, ezáltal több központúvá válhat a város (Budapest Főváros Településszerkezeti Terve, 21.).

A történelmi belvárosról általánosságban kijelenthetjük, hogy számos nagyvárosunkban még mindig nagyszámban vannak slumosodott, leromlott állagú épületek. E területek rendszerint a városi átlagnál jóval magasabb bűnözési fertőzöttséggel rendelkeznek.

A vonzó és taszító hatások mérésének az egyik legfőbb indikátora a településen belüli migráció nagysága. A hetvenes és nyolcvanas években nagyvárosaink legtöbb belvárosa (így Budapest is) már nem tudta megtartani a magasabb társadalmi státuszú embereket, ezért nagy számban költöztek ki a belvárosi területekről (*Budapest városfejlesztési koncepciója 2011*). A belvárosok lakóépületének fizikai leromlása a fiatalabb, gazdaságilag aktívabb lakosságot elmozdította az új építésű, házgyári technológiával készült lakótelepek irányába. Ez a szuburbanizációs folyamat volt az, ami jórészt „megalapozta” a jelenlegi magas bűnözési fertőzöttséget és a bűncselekményi struktúrát, mivel ez adott lehetőséget arra, hogy a kiköltözők helyére a társadalmi nivó alacsonyabb szintjén álló lakók költözzenek be. Öröndetes tény azonban, hogy az elmúlt mintegy egy évtizedben felgyorsult a településeink belvárosainak tömbrehabilitációja, melynek hatására megtörtént számos belvárosi épület rekonstrukciója, illetve a belvárosi lakások ideiglenes vagy jogtalan bérlőinek a kiköltöztetése, beindítva ezzel a belvárosok népességének átstrukturálódását (reurbanizáció). Ennek következtében számos helyen csökkent a bűncselekmények száma, illetve strukturális változások is bekövetkeztek (pl. a Józsefvárosban lévő Corvin negyed).

A főváros belvárosi részeinek esetében a rehabilitációs folyamatokat az ezredforduló környékén részben az üzleti tőke indította be. Olyan magas műszaki színvonalú lakások és irodaházak épültek, ami presztízst adott a területnek. Ennek eredményeképp néhány éven belül felgyorsult a fiatalok visszaáramlása és megindult a lakosság átstrukturálódása. Mindezzel a folyamattal párhuzamosan viszont az agglomeráció településein kínálati lakás piac alakult ki, elsősorban a nagy területű ingatlanok esetében (*Budapest városfejlesztési koncepciója 2011*).

A belváros³ – mint a települések pénzügyi, közigazgatási, kulturális, idegenforgalmi és üzleti negyede – bűncselekményektől az egyik leginkább érintett terület, ahol a tipikus városi bűncselekményeknek rendszerint szinte minden típusa megtalálható, a zsebtolvajlástól a fegyveres rablásig bezárólag (I. táblázat).

A belváros és a belső városias lakóövezet területén figyelhetők meg elsősorban a szegregátumok (krízisterületek). Ezekkel kapcsolatban megállapíthatjuk, hogy összefüggő, nagy kiterjedésű szegregátumok nem alakultak ki a főváros területén, és a már meglévők is

³ A Burgess-modell szerint a belvárosi rész tekinthető a *city*-nek (vagy a CBD-nek), illetve Mendöl Tibor klasszikusnak számító településszerkezeti felosztásában a *belső munkahelyi öv*nek (Mendöl 1957).

meglehetősen diffúz módon helyezkednek el. Elsősorban a pesti oldal belső kerületeiben fedezhetők fel ilyen területek, a VII., VIII., IX., XIII., X., XVII. és XXI. kerületekben legalább két krízisterület, míg a III., XVIII. és XIX. kerületekben pedig egy krízisterület található (1. ábra) (*Budapest 2030 Hosszú távú városfejlesztési koncepció 2013*).

1. ábra: A krízisterületek városszerkezeti helye - 2008

Forrás: Budapest városfejlesztési koncepciója (helyzetelemzés) 4 Budapest társadalma, 2011, 20. p.

A tágabban értelmezett belváros esetében számos helyen erős dichotómia figyelhető meg. Jó példa erre a főváros VIII. kerülete. A VIII. kerület része a korábban elit területnek számító Palotanegyed, amelynek tömbrehabilitációja folyamatos, illetve a szintén a kerületben lévő Józsefvárosi terület, melyet évtizedek óta a város legrosszabb lakóterületei között tartanak számon. Meg kell természetesen jegyezni, hogy Józsefváros számos területén megindult a rehabilitáció (pl. Magdolna-negyed, Corvin-Szigony projekt), azonban még ennek ellenére is egy kerületen belül jelentősen eltérő bűnözési fertőzöttséget lehet regisztrálni, amely látványosan megjelenik a VIII. kerületi bűnözési térképén is (*Budapest városfejlesztési koncepciója 2011*).

A tanulmánynak nem célja kriminál-prognosztika készítése, azonban a szerző véleménye szerint előrevetíthető az, hogy az egyre inkább előrehaladó rehabilitációs (városrekonstrukciós) munkálatok olyan jelentős lakosságcserét eredményeznek, amelyek eredményeképp csökkenni fog a terület bűnözési fertőzöttsége. A reurbanizációs folyamat azonban csak látszólag oldja

meg a problémát, mivel ezzel csak áthelyezik a problémás családokat. A lakosság kiköltöztetése ezért nem jelenthet végleges megoldást, mivel csak a rehabilitált terület helyzete javul, a fogadó területé nem. A végleges megoldást csak a szegregált területek fizikai és szociális rehabilitációja jelentheti.

1.2. Belső, városias lakóövezet

A történelmi magot egy magas lakósűrűségű és erős lakóhely funkciójú belső, városias lakóövezet veszi körül. Nézzük meg, hogy a főváros esetében milyen területek sorolhatók ide! A terület egzakt módon történő lehatárolása nehéz, mivel mindenki által elfogadhatóan még a belváros lehatárolása sem lehetséges, így nehéz pontosan azt megmondani, hogy melyek azok a területek, amelyek övezik. A vidéki nagyvárosaink esetében ez többségében az 1-2 emeletes, a főváros esetében pedig a 2-3 emeletes lakóházak övezetét jelenti. Természetesen érdemes különbséget tenni a történelmi belváros és a városon belül található városközpontok között (pl. V. kerület ↔ Kőbánya). Előbbi esetében általában 1-2 szinttel magasabbak az övezet házai és a kiterjedésük is rendszerint terebélyesebb.

A főváros Településszerkezeti Tervének értelmében a belső városrészek esetében (így a belső, városias lakóövezetben is) várhatóan az elkövetkező években a jelenleginél is nagyobb volumenű komplex rehabilitáció valósul meg, nagyobb részben a közösségi és a magánszektor összehangolt akciói nyomán (*Budapest Főváros Településszerkezeti Terve*). Ez várhatóan pozitív hatással lesz a bűncselekményi fertőzöttség alakulására is. Nem csak a történelmi belvárosban kezdődnek (kezdődtek) tehát rehabilitációs munkálatok, hanem az alközpontokban is (pl. Kőbánya) (*Egedy et al.*).

Általánosságban elmondható, hogy a zónában a lakófunkció dominál, a kereskedelmi és egyéb funkció szerepe elhanyagolható a belvároshoz képest. Ennek következtében számos esetben a slumosodás előrehaladottabb, mivel nincs meg az a főként kereskedelmi szektor által hajtott mozgató erő, ami az ingatlanok állagára pozitív hatással lenne. A városias lakóövezetben jóval kisebb léptékű a tömbrehabilitáció és a lakónépesség átstrukturálódása, a reurbanizációs folyamatok pedig lassabban haladnak, mint a belvárosi területeken.

A terület jellegéből és funkciójából adódóan a belvárost övező utcákon a leginkább jellemző bűncselekménytípusok az autófeltörés, a betöréses lopás, a rablás, a graffiti jellegű rongálás és a házalásos csalás.⁴

⁴ A Burgess-modell alapján a belső, városias lakóövezet az átmeneti zónának felel meg, míg Mendöl Tibor belső lakhelyi övnek nevezte a területet (Mendöl 1957).

1.3. Családi házas, kertvárosi övezet

A belső lakóhelyövet egy relatíve alacsony lakossűrűségű, családi házas, kertvárosi övezet veszi körül. E területek között azonban igen jelentős eltérések figyelhetők meg a lakosság korstruktúrája, életmódja, jövedelmi viszonyai, elkövetési módok, bűncselekményi típusok, eltulajdonított tárgyak stb. tekintetében.

Az újonnan vagy egy-két évtizeddel ezelőtt épült családi házas területek esetében a betörések lopások során főként a kerti bútorok, a nagyobb értékű kutyák, az értékesebb kerti szerszámok, illetve az épülő ingatlanok esetében az építőanyag és az épületgépészeti berendezések az elkövetés tárgyai⁵ (pl. Helikopter lakópark), míg a régebbi építésű, falusias jellegű városrészeknél (Kispest, Csepel) a melléképületekben tárolt gépi berendezések és kerti szerszámok (egyre ritkábban bár, de napjainkban is előfordul még, hogy szárnyas jószágok az övezet elkövetés tárgyai). A régebbi építésű területek esetében a lakosság jórészt az idősebb korosztályokból kerül ki. Esetükben az életkor okozta kiszolgáltatottság és jóhiszemőség következtében gyakoribbak a megfélemlítéssel elkövetett lopások, illetve a csalások bizonyos formái (csatorna- és tetőfelújítás, áruvásárlás /pl. tűzifa, edény/ stb.).⁶ Éles különbségek fedezhetők fel a vagyonvédelem szempontjából is. Míg az újonnan épített területeken gyakran kamerarendszerek és riasztóberendezések működnek, addig a régebbi építésű területeken sokszor a vagyonvédelem legelemibb feltételei is hiányoznak (Mátyás 2020).

1.4. Lakótelepek övezete

Az urbanizáció szónak a magyar nyelvben két jelentése van, az egyik a település minőségi gyarapodását (városiasodás), míg a másik a mennyiségi gyarapodását jelenti (városodás). A lakótelepek esetében megállapítható, hogy egyaránt volt minőségi és mennyiségi fejlődés is, azonban a lakáspolitikai különösen a hatvanas és hetvenes években főként a mennyiségi gyarapodásra helyezte a hangsúlyt, amelynek negatív hatásai mind a mai napig kimutathatók. Nagyvárosaink többsége rendelkezik kisebb-nagyobb kiterjedésű lakótelepekkel. Mint az a fentiekben említésre került, lakónépességük egy része a településen belüli migrációból származik (belvárosból és a külső övezetekből), míg másik része a rurális térségekből és a

⁵ Országos szinten az 1990-es évektől kezdődően érte el hazánkat az a már Észak-Amerikában és Nyugat-Európán korábban ismert jelenség, hogy a városok szélén, a beépítetlen területeken külön városrészek (lakóparkok) jöttek létre. Ezek a helyeken a városi átlag feletti komforttal és minőséggel rendelkező kertés és emeletes házak épültek, ahová elsősorban a tehetősebb értelmiségiek költöztek.

⁶ Semmiképp sem szabad a régebbi építésű, családi házas területeket egy típusként kezelni, mivel vannak olyan fővárosi területek, amelyek bár régebbi építésűek, de emelkedő státuszúak és mára kifejezetten magas ingatlanárak jellemzik. Az elmúlt 1-1,5 évtizedben jelentős lakosságcsere is bekövetkezett a területükön (pl. Wekerle-telep).

környező településekről származó vándorlásból. Ennek eredményeképpen a lakótelepeken rendkívül heterogén populáció jött létre, ami számos szociológiai és kriminológiai problémát eredményezett, s jelenleg is megoldatlan problémák forrása. A nagyvárosi bűnözés számos vonása fedezhető fel; a legjellemzőbb deliktum típusok a gépkocsi-, pince- és lakásfeltörés, rongálás (pl. graffiti, tömegközlekedési eszközök váróinak megrongálása) kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények és a rablás.⁷

Hazánk legnagyobb öt lakótelepe a fővárosban található, népességük akár egy megyeszékhely lakosságát is meghaladhatja.⁸ Mindenképp megemlítendő Budapest esetében az a tény, hogy az egyes lakótelepek között igen nagy különbségek figyelhetők meg, a lakosság összetétele, a szociológiai helyzete stb. tekintetében, aminek természetesen jelentős bűnügyi relevanciája is van. Gondolhatunk például a Havanna lakótelepre és a Gazdagréti lakótelepre, melyek gyökeresen eltérő karakterisztikájú részei a fővárosnak.

1.5. Falusias, tanyasias jellegű övezet

A legtöbb nagyvárosunknál megfigyelhető, hogy a családi házas (kertvárosi) övezet után egy jóval lazább beépítésű és alacsonyabb lakósűrűségű nagy kiterjedésű öv, a falusias/tanyasias övezet következik. Ez főként zártkerteket, szőlőskerteket, hétvégi házakat és a tanyavilágot foglalja magában. E területen a rendszerváltozást megelőzően zömmel a középosztályhoz sorolható polgárok hétvégi kertjei voltak, így az állandó népessége csekély volt. A rendszerváltozást követően a változásokat vesztésként megélők közül sokan a városi lakásukat eladva, az olcsóbb megélhetés reményében itt vásároltak maguknak ingatlant. A kertségi részek lakosságának másik csoportját a belvárosi területekről kiköltözött személyek alkotják. E területek így megsokszorozták állandó lakónépességüket, létrehozva egy sajátos, a vagyonbiztonság szempontjából kritikus szubkultúrát.

A marginalizálódott kiköltözők közül sokan az évek alatt sem találtak munkát és a környéken elkövetett kisebb súlyú bűncselekmények elkövetéséből tartják el jelenleg is magukat. A bűnelkövetők a ház- és melléképület-feltörések alkalmával főként kerti gépeket, szerszámokat,

⁷ A lakótelepek, a kertségi és egyéb kiterjedt lakófunkciójú területek a Mendöl-féle felosztás alapján a *külső lakóhelyi öv*ként értelmezhetők. A Mendöl Tibor által ipari zónaként leírt, alacsony lakófunkciójú *külső munkahelyi öv* viszont mára sok helyen megszűnt (részben az ipari létesítmények bezárására következtében), illetve jelentősen átalakult (logisztikai központok, raktárak stb.) (Mátyás Szabolcs: Bűnözésföldrajz 2020/).

⁸ A KSH 2011-es felmérése alapján a legnagyobb fővárosi lakótelep a Fűredi utcai lakótelep (58 386 fő), a Kelenföldi városközpont (52 474 fő), a Rákospalotai lakótelep (38 530 fő), az Óbudai lakótelep (36 835 fő) és az Óbuda-Békásmegyér lakótelep (34 418 fő) (http://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=13578)

szárnyasokat és egyéb haszonállatokat (pl. méh), terményeket, fát és különféle fémhulladékokat tulajdonítanak el (*Mátyás 2020*) (I. táblázat).

Budapest esetében megállapíthatjuk, hogy a tanyasias jellegű övezet gyakorlatilag teljesen hiányzik. Részint azért, mivel a várost gyűrűszerűen körbevevő települések fizikailag akadályozzák a város ilyen irányú terjeszkedését, a laza szerkezetű tanyasias övezet kialakulását. A hétvégi házas övezet megfigyelhető számos kerületben (pl. II., III., XI, XII, XVII., XXI., XXII., XXIII.), azonban ezek esetében olyan mértékű szegregáció, mint amiről az 1.5 fejezet bevezetőjében szó volt, nem figyelhető meg. Ennek az oka részben az, hogy e területek esetében a relatíve magas ingatlanár nem tette lehetővé a marginális helyzetű csoportok beköltözését,⁹ így e területek vagyonbiztonságában nem következett negatív előjelű fordulat. Másrészt pedig megfigyelhető az a tendencia is, hogy a főváros még be nem épített, falusiasnak nevezhető területei fokozatosan beépülnek. Példaként hozhatjuk fel például a Széchényi-hegyet és környékét, ahol néhány évtizeddel ezelőtt még többségében beépítetlen, parlag területek voltak, napjainkra azonban elvétve találni beépítetlen földterületet. A vagyonbiztonság szempontjából tehát jóval kedvezőbb helyzetben vannak jelenleg is e fővárosi periférikus területek, más vidéki nagyvárosaink hétvégi házas övezeteihez képest.

A város zöldterületeinek megőrzése a fővárosi fejlesztési koncepció egyik kiemelten kezelt eleme. A város körüli „zöld gyűrű” a záloga annak, hogy a várostest és az agglomeráció települései fizikai értelemben is összenőjenek. Ez tekinthető a nagytérségi rekreáció tervezett területeinek is. Ez alapján valószínűsíthető, hogy a főváros külső részein lévő zöld területek nem esnek áldozatul a városfejlődésnek (*Budapest Főváros Településszerkezeti Terve*).

⁹ A relatíve magas ingatlanárakat mutatja, hogy a tanulmány írásának idején (2016 november) az ingatlanbazar.hu honlapon a legolcsóbb hétvégi ház 5 100 000 Ft-ba került. Ezt az ár többszöröse egy Debrecen vagy Miskolc környéki klasszikus ún. vikendház árának.

I. táblázat: Az egyes településrészekre jellemző főbb bűncselekmény típusok

Településrész megnevezése	Jellemző bűncselekmény típusok
belváros	zseblopás, gépkocsifeltörés, rablás, pénzintézetek sérelmére elkövetett fegyveres rablás, kerékpárlopás, rongálás, garázdaság
belső lakóhelyi öv	gépkocsifeltörés, betöréses lopás, rablás, rongálás, házalásos csalás
kertvárosi övezet	betöréses lopás, megtévesztéssel elkövetett csalások
lakótelep	gépkocsi- és kerékpárlopás-, pincefeltörés, lakásbetörés, rongálás, rablás
zártkert/tanyavilág	betöréses lopás, állat- és terménylopás
szuburbanizációs övezet	lakásbetörés, állatlopás, házalással elkövetett csalás

1.6. Szuburbanizációs övezet (agglomerációs gyűrű)

Amennyiben a városszerkezetet tanulmányozzuk, úgy semmiképp sem hagyhatjuk ki a szuburbanizációs övezet vizsgálatát. E települések rendszerint az „anyatelepüléstől” kb. 10-15 km-es sugarú körben helyezkednek el. Budapest esetében megállapíthatjuk, hogy sem közigazgatásilag, sem a BRFK illetékességi területéhez nem tartoznak az agglomerációs települések, azonban a várossal szoros szimbiózisban élnek. A főváros esetében a 10-15 km-es sugarú körnél jóval szélesebb a szuburbanizációs övezet, elérheti akár a 40-50 km-t is. Ez részben a jól kiépített vonalas infrastruktúrának köszönhető (autópálya, gyorsforgalmi út, HÉV, vasút), ami nagyban lecsökkenti a fővárosba történő utazási időt.

Az agglomerációs gyűrű bővülésével, szélesedésével differenciálódnak a környező területek. Szétválnak az egyes funkciók (lakó, kereskedelmi, ipari stb.) és egyre szaporodnak azok a helyek, amelyek szinte kizárólag csak gépkocsival közelíthetők meg (*Kiss*). A differenciálódás az élet szinte minden területén megjelenik. Az agglomerációs területeken az odaköltöző családoknak köszönhetően növekszik a sérthető értékek aránya (ingatlan és ingó tárgyak egyaránt), így új forró pontok jelenhetnek meg a főváros környéki területeken. A nagyszámú népességkiáramlás számos bevásárlóközpontot és egyéb kereskedelmi egységet hívott életre, melyek mindegyike potenciálisan bűnelkövetés helyszíne lehet.

A szuburbanizáció jelenségének egyik motorja a települések közötti vonalas infrastruktúra kiépülése és fejlődése, a térbeli elérhetőség javulása. Ez teszi ugyanis lehetővé azt, hogy viszonylag gyorsan lehessen eljutni az agglomeráció valamely településéről a központi településre. Amennyiben ez megoldott, úgy jelentősen nő a központi városból kiköltözők száma. Ez azonban nem csak a törvénytisztelő állampolgárok számára jelent vonzó tényezőt. A bűnelkövetők életében épp úgy a közgazdasági törvényszerűségek uralkodnak. Amennyiben javul egy település megközelíthetősége, úgy az mindenképp „pozitívan” hat a bűnelkövetők számára is, és növeli a bűnelkövetői vonzaskörzet nagyságát. A szuburbanizációs folyamatok hatására számos „alvó település” jött létre (különösen új építésű lakóparkok esetében), ahová tulajdonosaik szó szerint csak aludni járnak haza, így a nappali népességük meglehetősen csekély, amely a bűncselekmények elkövetéséhez ideális feltételeket teremt.

A fővárosban a szuburbanizációs folyamatok a korábbi sugaras elhelyezkedésű közlekedési infrastruktúrát, haránt jellegű közlekedési elemekkel egészítették ki, amely mindenképp kedvezően hatott a város tehermentesítésére és a térbeli diffúzióra (*Budapest városfejlesztési koncepciója*). A nyilvánvaló pozitív hatások mellett azonban ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy ez hozzájárult a fővárosi bűnelkövetők bűnelkövetői vonzaskörzetének a kiterjedéséhez is.

Összegzés

A tanulmány bemutatta a főváros példáján keresztül a településszerkezet és a bűnözés közötti szoros kapcsolatot. Megállapította, hogy a városfejlődés egyes szakaszai mennyire jelentősen befolyásolják a bűncselekmények terjedelmének változását. Budapest városfejlesztési koncepciójának ismeretében a szerző prognosztizálta a belvárosi területek fizikai és szociális rehabilitációját, a bűncselekmények számának csökkenését, a bűncselekményi struktúra változását. Szintén előre jelezhető a szuburbanizációs övezet lakosságának csökkenése, ami feltételezhetően a főváros közeli területeken a bűncselekmények számának csökkenéséhez is vezet.

Felhasznált irodalom

Bujdosó Zoltán-Dávid Lóránt-Tenk András (2015): Utilization of Geoheritage in Tourism Development. *PROCEDIA - SOCIAL AND BEHAVIORAL SCIENCES* (ISSN: 1877-0428) 188: pp. 316-324.

Budapest 2030 Hosszú távú városfejlesztési koncepció, 2013. Budapest, 218 p. (infoszab.budapest.hu:8080/GetSPFile.aspx?Attachment.../Lists/.../Budapest_2030.pdf – letöltés: 2017. március 5.)

Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft.: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve, 2005, 212 p. (<http://budapest.hu/Documents/TSZT.pdf> - letöltés: 2017. március 5.)

Budapest városfejlesztési koncepciója (helyzetelemzés) 4 Budapest társadalma 2011, 29 p. (http://budapest.hu/Documents/varosfejlesztési_koncepcio_2011dec/04_Tarsadalma.pdf - letöltés: 2017. március 5.)

Egedy Tamás – Kovács Zoltán – Székely Gáborné – Szemző Hanna: Fővárosi rehabilitációs programok és eredmények. pp. 175-188. (http://www.varosrehabilitacio.net/media/files/Varosrehabilitacio/varosrehabestarsadalomcikkek/7Egedyetal_cikk.pdf - letöltés: 2017. március 5.)

Kiss Gabriella Katalin: Budapesti szuburbanizációs folyamatok hatása a hulladékgazdálkodásra. 7 p. (rs1.szif.hu/~pmark/publikacio/Netware/kissg.doc- letöltés: 2017. március 5.)

Mátyás Szabolcs (2012): A Debreceni Rendőrkapitányság elkövetői és bűnelkövetői vonzaskörzete. – In: Magyar Rendészet 2012/2. pp. 41-49.

Mátyás Szabolcs (2020): Bűnözésföldrajz.

Mátyás Szabolcs, Sallai János, Tihanyi Miklós, Vári Vince: A „jó rendészet” közpolitikai kapcsolódási lehetőségei. In: Kaiser Tamás (szerk.): A jó állam nagyító alatt: speciális jelentések A-tól V-ig (az adóbürokráciától a versenyképességig). 208 p. Budapest: Dialóg Campus Kiadó, 2016. pp. 83-121.

Mendöl Tibor (1957): Általános településföldrajz I. ELTE, Budapest, 454 o.

Pálfy Sándor-Benkő Melinda (2010): A BME Urbanisztika Tanszékének városépítészeti állásfoglalása Budapest történelmi belvárosának jövőjéről (<http://epiteszforum.hu/a-bme-urbanisztika-tanszekenek-varosepiteszeti-allasfoglalasa-budapest-tortenelmi-belvarosanak-jovojerol> - letöltés: 2017. március 1.)

Világhálós források

http://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=13578 (letöltve: 2017. március 2.)

